

14.07.2026

EM2026/387

Hermed fremsættes følgende beslutningsforslag i henhold til § 33 i Forretningsordenen for Inatsisartut:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at fremsætte forslag til ændring af Inatsisartutlov nr. 14 af 24. november 2020 om valg til Inatsisartut, således at bopælskravet i § 1 ændres fra 6 måneder til 5 år. Lovforslaget skal fremlægges senest til FM 2028.

(Medlem af Inatsisartut Kuno Fencker, Naleraq)

Begrundelse:

Efter den gældende Inatsisartutlov nr. 14 af 24. november 2020 om valg til Inatsisartut er det blandt andet en betingelse for valgret til Inatsisartut, at vedkommende har dansk indfødsret, er fyldt 18 år og har haft fast bopæl i Grønland i mindst 6 måneder forud for valgets afholdelse. Med dette forslag ønskes bopælskravet forhøjet til 5 år.

Jeg finder, at deltagelse i valget til Grønlands lovgivende forsamling bør forudsætte en reel, stabil og varig tilknytning til landet. Grønland er et lille samfund med en befolkning på under 60.000 mennesker, hvor selv små ændringer kan få stor betydning for Inatsisartuts sammensætning og landets politiske retning. Derfor er der et tungtvejende demokratisk hensyn i, at valgret til Inatsisartut i højere grad knyttes til personer, som over tid har levet med de samfundsmæssige, kulturelle og politiske vilkår i Grønland.

Grønland var en dansk koloni, og ved grundlovsændringen i 1953 blev landet integreret i det danske rige uden en grønlandsk folkeafstemning om denne grundlæggende statsretlige ændring. Det er et historisk forhold, som fortsat kaster lange skygger over spørgsmålet om, hvem der skal have afgørende indflydelse på Grønlands politiske fremtid. Når det grønlandske folk i selvstyreloven er anerkendt som et folk i henhold til folkeretten med ret til selvbestemmelse, må dette også afspejles i reglerne om valg til landets egen lovgivende forsamling. For mig handler dette forslag derfor ikke alene om teknik i valgloven, men om respekt for Grønlands historie, retten til selvbestemmelse og om, at fremtiden i videst muligt omfang skal afgøres af mennesker med en reel og varig tilknytning til Grønland.

Forslaget skal samtidig ses i lyset af Grønlands særlige forfatningsretlige og folkeretlige stilling. Retten til deltagelse i offentlige anliggender og valg er beskyttet i artikel 25 i FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder (ICCPR), hvorefter enhver borger skal have ret og mulighed for uden usaglige eller urimelige begrænsninger at stemme og blive valgt

ved reelle periodiske valg. FN's Menneskerettighedskomité har understreget, at begrænsninger i valgretten skal være objektive og rimelige, og at bopælskrav derfor skal kunne begrundes sagligt og proportionalt.

Ved denne vurdering kan der også ses hen til international praksis om selvbestemmelsesprocesser i ikke-selvstændige eller særligt autonome territorier. I sagen *Gillot m.fl. mod Frankrig om New Caledonia* anerkendte FN's Menneskerettighedskomité, at en begrænset valgkreds i en selvbestemmelsesproces kan være forenelig med ICCPR artikel 25, når begrænsningen er knyttet til objektive kriterier og til hensynet til den befolkning, som er særligt berørt af territoriets fremtidige status. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol nåede i *Py mod Frankrig* tilsvarende frem til, at et 10-årigt bopælskrav til valg til New Caledonias Kongres kunne forfølge et legitimt formål og være begrundet i territoriets særlige historie, selvbestemmelsesproces og behovet for at sikre, at valget afspejlede viljen hos den befolkning, hvis fremtidige status var under afgørelse. Afgørelserne giver ikke i sig selv grundlag for et 5-årigt bopælskrav i Grønland, men de understøtter, at folkeretten og menneskerettighederne ikke udelukker differentierede valgrætsregler i særlige territoriale sammenhænge, så længe reglerne er sagligt begrundede og proportionale.

Forslaget ændrer ikke på de gældende regler om valgret for personer, der midlertidigt opholder sig uden for Grønland, men som efter lovens § 2 fortsat kan bevare deres valgret på grund af særlig tilknytning til Grønland. Forslaget retter sig alene mod hovedreglen i lovens § 1 om, hvor lang forudgående fast bopæl i Grønland der kræves for at opnå valgret til Inatsisartut.

De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige:

Gennemførelsen af beslutningsforslaget må forventes at medføre begrænsede udgifter til lovforberedende arbejde, juridisk vurdering, høring samt eventuel tilpasning af administrative vejledninger, valglister og informationsmateriale. Der må herudover forventes et vist ressourceforbrug til vurdering af forholdet til internationale forpligtelser, herunder ICCPR artikel 25.

De samlede administrative forberedelsesomkostninger vurderes foreløbigt at kunne afholdes inden for en ramme svarende til op til ½ AC-årsværk i centraladministrationen. Eventuelle mindre udgifter til opdatering af valgtekniske systemer, vejledninger og informationsmateriale forudsættes afholdt inden for de berørte myndigheders almindelige bevillinger.

De økonomiske og administrative konsekvenser for det private erhvervsliv:

Forslaget vurderes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for det private erhvervsliv.

De økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne:

Forslaget vil indebære, at personer, som ikke opfylder et krav om 5 års fast bopæl i Grønland, først senere opnår valgret til Inatsisartut end efter de gældende regler. For de borgere, der allerede opfylder kravet, vil forslaget ikke medføre administrative byrder af betydning.